

Prijswinnend gebouw spiegelt zich in technisch hoogstandje

Hoogteverschillen en felle kleuren kenmerken het prijswinnende gebouw van het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid in Hilversum. Groenbedrijf Donker legde een tuin aan die de karakteristieken van het gebouw weerspiegelen. Hoogstandje in de tuin is de Willem Duys-vijver.

Tekst Jacqueline van Wetten
Beeld Rens Kromhout

„Er zijn nog een paar zaken die we moeten afwerken, maar in april is het echt klaar”, vertelt Jan Willem van Zetten, projectmanager van Donker, vestiging Sneek. „We moeten nog klapperzaai en de vijver wordt aan de randen afgewerkt met stalen bekleding en Belgisch hardsteen.” Het zijn de laatste loodjes van een grote klus die Donker eind 2007 onder handen nam.

Neutelings Riedijk Architecten ontwierp het gebouw dat al veel prijzen in de wacht sleepte. Ook maakte het Rotterdamse bureau het basisontwerp voor een grote waterpartij. Het water is noodzakelijk als blusvoorziening voor de archieven die in het gebouw opgeslagen zijn. „Het is een leuk idee om van de wateropslag dan iets moois van te maken”, vindt Elwin de Vink, hoofd van het ontwerp bureau van Donker. Maar het bestek voor de vijver van 2.600 vierkante meter met

zes bassins bleek bij nadere bestudering niet haalbaar qua budget en uitvoering. De Vink: „Niemand durfde dat aan, ook Donker niet. Het was gewoon te risicovol.” Toch is het groenvoorzieningsbedrijf met de architect en de opdrachtgever om tafel gaan zitten. De Vink: „We wisten wat ze voor ogen hadden. Omdat we een eigen ingenieursbureau hebben, dachten we alternatieven aan te kunnen dragen waarmee hetzelfde eindresultaat te realiseren was.”

Donker nam de opdracht aan volgens het Design en Construct principe. Dat betekent dat Donker het schetsontwerp van de tuin vervolmaakte, de technische uitwerking verzorgde en de aanleg van de tuin voor rekening nam. Spin in het web gedurende het hele proces is projectmanager Van Zetten. Hij is aanspreekpunt voor de opdrachtgever, voor het team van ontwerpers dat de technische oplossingen bedacht, en voor

de hoveniers en externe bedrijven die het werk uitvoerden. „Zo voorkom je dat oplossingen die achter de computer zijn bedacht in de uitvoering toch problematisch blijken, wat weer leidt tot meerwerk en budgetoverschrijding.”

Daktuin

Eind juni 2008 startte Donker met het grondwerk. In totaal voerde het bedrijf 2.000 kuub grond af. Als een van de eerste klussen werd de dakbedekking vernieuwd van de parkeergarage, waarop de tuin grotendeels ligt. Van Zetten: „De garage lekte. Dat zat niet goed.” Op verzoek van Donker voerde ingenieursbureau DGI uit Raamsdonksveer een keuring uit. De dakbedekking bleek enkellaags en niet volledig verkleefd, dus ongeschikt voor de aanleg van een daktuin. Van Zetten: „Nee, de opdrachtgever was niet blij met dat bericht maar was zich er wel van

De zes bassins worden door vijf keerwanden (de langste is 53 m, de kortste 35 m) van elkaar gescheiden. Een keerwand bestaat uit holle, gegalvaniseerde U-vormige elementen van elk 2 m lang die met schroeven aan een smalle betonnen fundering op het dak van de parkeergarage zijn bevestigd. De schroeven zijn stelbaar om zo oneffenheden in de fundering op te vangen.

Deze constructie is overdekt met dakbedekking (bitumen) en EPDM-folie. Daar weer overheen is een rvs deksloof bevestigd, die twee keer is gepoedercoat in dezelfde kleur als de metalen delen van het gebouw.

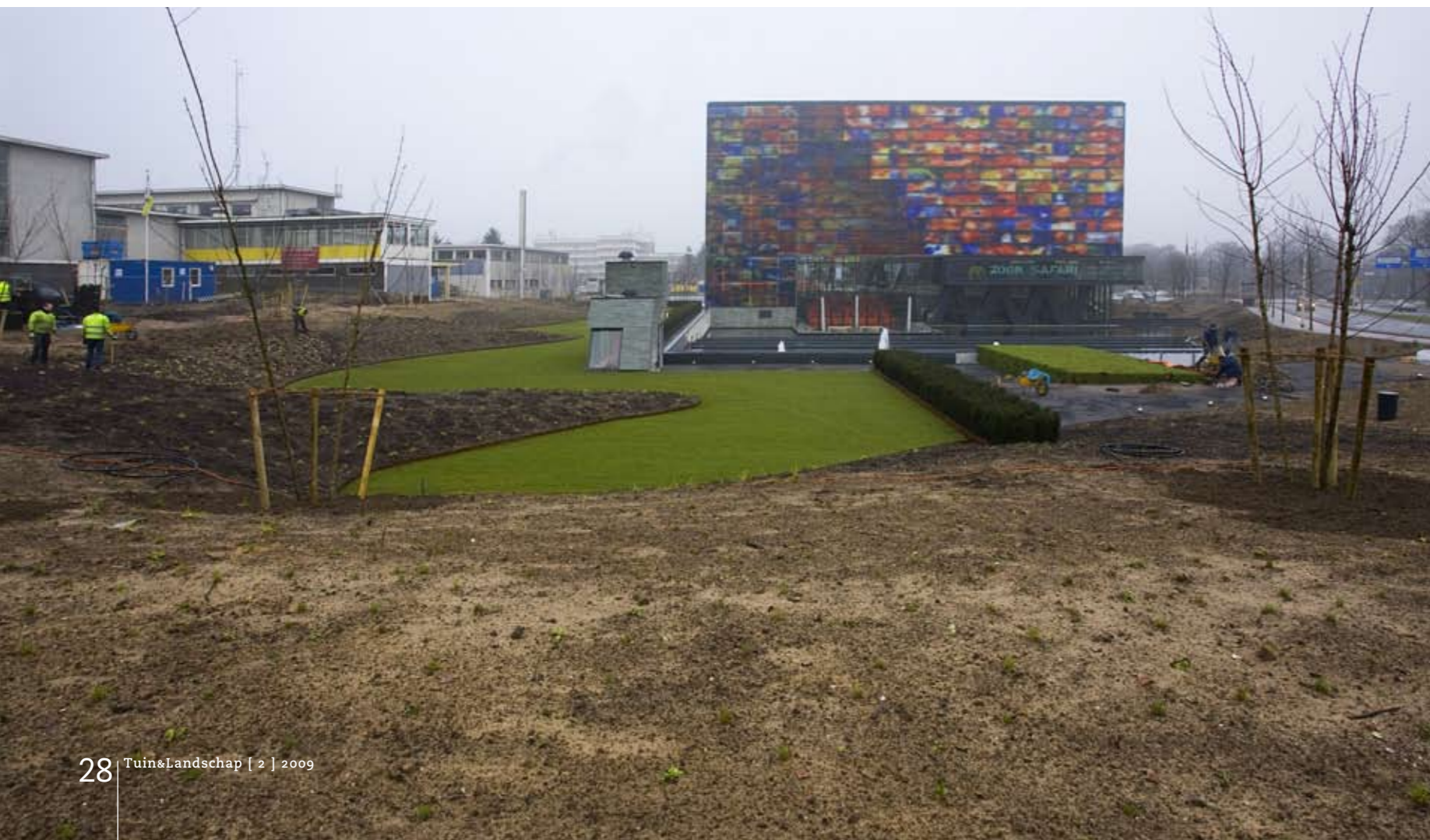

Elke keerwand is voorzien van een aantal watervallen uitgevoerd in rvs. De watervallen hangen met stelschroeven aan de metalen sloof. Zo is de gewenste stroomsnelheid voor elke waterval apart in te stellen. De watervallen worden nog voorzien van een lichtlijn die het water van onder aanstraalt.

In het kleinste bassin staan nu nog drie fonteinen. Omdat de fonteinen het water te veel vernevelen waardoor een verblijf op het terras achter in de tuin een nat pak oplevert, is besloten de fonteinen te verplaatsen naar een lager bassin.

Een vlotterstelsel zorgt ervoor dat het water van het ene naar het andere bassin stroomt. Het niveau van het onderste bassin is daarbij bepalend. In de zomer kan er door verdamping (de bassins zijn relatief breed en hebben slechts een diepte van 50 cm) een waterniveaustekort ontstaan. In dat geval voert een bronpomp extra water aan naar het hoogst gelegen bassin.

bewust dat de onderlaag goed moest zijn." Een dakdekker kreeg opdracht een nieuwe dakbedekking te maken, waarna DGI het nogmaals keurde en aanwijzingen gaf voor verbetering. „We moesten de absolute garantie hebben dat het dak volledig waterdicht zou zijn. Een vijver met niveaunderschillen kun je immers niet helemaal onder water zetten om het uit te testen.”, weet Van Zetten.

Voor het maken van de vijverconstructie is heel wat denkwerk verricht. In plaats van beton zoals in het oorspronkelijke schetsontwerp beschreven was, besloot Donker de keerwanden van de vijverbassins uit te voeren in het – veel lichtere – staal. De draagkracht van het dak wordt zo niet overschreden. Ook werd in samenspraak met een staalconstructiebedrijf een ingenieuze manier bedacht om de negentien watervallen die in de vijver zijn verwerkt, af te stellen. „Water gaat de weg met de geringste weerstand. Omdat het dak niet waterpas is, maar de negentien watervallen wel met gelijke snelheid moeten stromen bedachten we een metalen constructie

bestaande uit drie delen met een dubbel stelsysteem”, legt ontwerper De Vink uit. Bijzonder is dat het water naar het gebouw toestroomt. Doordat het lijkt alsof het gebouw in het grootste en laagst gelegen bassin staat, geeft dat het idee van een vesting. In het gebouw komen de hoogteverschillen van de vijver terug; binnen biedt het atrium zicht op alle bouwlagen boven en onder de grond.

Kleurenpalet

De kleurige glasgevel van het gebouw wordt door de grote waterpartij weerspiegeld. Dat kleurenpalet is door de tuinontwerpers van Donker ook teruggebracht in de beplanting. De toendra-beplanting bestaat uit 70% siergrassen met ertussen kleurvlakken van onder meer *Salvia*, *Kniphofia*, *Rudbeckia*, *Gaura* en *Helenium*. De Vink: „Ook zaaien we als experiment klaproos, een pioniersplant die het hier goed zou moeten doen. De kleurschakeringen vloeien over in de seizoenen. Als het zachtgeel van de voorjaarsbloem *Alchemilla* op een gegeven

moment wegvalt, neemt een bleekgele *Echinacea* het over.”

De vloeiend vormgegeven plantvakken staan in contrast met het strak aangelegde gazon dat de overgang naar de vijver vormt. Ook de in groepjes schuin aangeplante *Acacia* zijn een tegenwicht tegen de alom aanwezige strakke architectonische lijnvoering. „De stammen blijven schuin staan doordat de bomen elkaar beconcurreren. Het oogt wat losser, wat natuurlijker”, zegt de ontwerper.

Het plantmateriaal staat in een ondergrond van daktuinsubstraat. Teelaarde is vanwege de draagkracht van het dak te zwaar. Op een aantal plekken is onder het substraat doek en een laag piepschuim (blokken EPS) aangebracht, soms tot wel 1,25 m diep om hoogteverschillen op te vullen. Het terrein is gevoelig voor verdroging en daarom voorzien van een beregeningsinstallatie met vochtigheids-sensoren. De Vink: „Het kan best zijn dat een aantal van de pioniersplanten die we hebben gebruikt, het hier op termijn niet redden. We moeten kijken wat werkt. Eventueel planten we bij zodat we tot

een sortiment komen dat én optimaal aansluit bij het pand én geschikt is voor deze specifieke locatie.”

De twee medewerkers van Donker wachten met spanning af hoe de kwaliteit van het water zich houdt. Blijft het net zo helder als het nu is? Van Zetten: „We denken dat het gebruik van UV-lampen en bacteriën een goed resultaat zal hebben, maar of dat in de praktijk ook zo is, moet nog blijken. De vijver in de tuin bij het Instituut voor Beeld en Geluid is een hoogstandje met uitwerkingen die soms niet te overzien zijn.”

Het is leuk dat Donker een dergelijke opdracht kan aanpakken, vindt van Zetten. Niet alleen voor het bedrijf om zich te profileren, ook voor de medewerkers. „Sommigen wilden toen ze aan de Hilversumse vijvertuin begonnen waren, alleen nog maar aan die klus werken. Zo leuk vonden ze het om daarbij betrokken te zijn. Mijn hoveniers zijn trots op het werk dat ze hebben geleverd.”

Meer over deze tuin via www.tuinenlandschap.nl

Een trappartij van op maat gemaakte antracietkleurige betonnen bloktreden loopt door in het water. De droge bloktreden hebben een sleuf waarin ledverlichting is aangebracht. Ze zijn gemaakt door Efko Beton uit het Friese Uitwellingerga.

Het oorspronkelijke schetsontwerp hield weinig rekening met de afwatering. Donker stelde voor onder de trappartij infiltratiekoffers – ingepakt in vijverfolie – in te graven om de waterbelasting op het parkeerdek te verminderen.

De tuin is semi-openbaar gebied, er is geen afscheiding tussen het trottoir en de tuin.

Het in de tuin gebruikte bestratingmateriaal is afgestemd op de al aanwezige bestrating aan de voorzijde van het gebouw. Het cateringpad en de aanlooproute vanaf het parkeershuisje bestaat uit Geocolor dikformaat klinkers.

Op de plek die voor de gelegenheid is bedekt met sedum komt een glazen paviljoen, waarin de oudste mediabus van Nederland wordt tentoongesteld.

Om snel een dichte beplanting te realiseren is uitgegaan van gemiddeld 10 planten per vierkante meter. Behalve siergrassen en vaste planten (geleverd door kwekerij De Boer uit Frederiksoord) gingen ook bollen als *Camassia*, *Leucojum vernum*, *Oxalis* en *Tulipa tarda* de grond in. Een rand van cortenstaal begrenst de golvend vormgegeven plantvakken.

Aan de rand van het terrein staan groepjes *Acacia*. De stammen zijn schuin geplant en aangebonden aan boompalen. In plaats van boomband is kokosband gebruikt voor een natuurlijker aanzicht. De bomen zijn geleverd door handelskwekerij Van der Mei uit De Knipe (bij Heerenveen).

Het terras is van de hand van Neutelings Riedijk Architecten. Ook het meubilair is gekozen door dit bureau. De gebruikte bestrating in het gebouw loopt door in dat van het terras en bestaat uit Verde Vesta-leisteen. De muur op de achtergrond moet nog worden afgewerkt met een voorzetwand van alta kwartsiet. Op de muur is een drie rijen dikke haag van *Taxus* geplant. De haag fungeert als valbeveiliging voor de muur die hoger is dan 2 m. Langs de haag loopt een onderhoudspad waarlangs een stalen draad is gespannen. Aan de draad kunnen onderhoudsmedewerkers zich tijdens het snoeien van de haag vastklikken.

Donker Groen

Donker bv heeft 11 vestigingen met het hoofdkantoor in Sneek. In totaal werken er ruim 450 medewerkers. Onder het motto 'Donker maakt het leven groen' is het bedrijf actief op het gebied van groenvoorziening in de volle breedte. De Willem Duys-vijver bij Beeld en Geluid is een project van de vestiging in Dronten.